



## **Debat om Københavns byudvikling - Redegørelse for dialogaktiviteterne i foråret 2007**

### **Indledning/opsamling**

I løbet af foråret 2007 har kommunen, under overskriften ”Den Tænkende Storby”, afholdt en række dialog- og debatmøder omkring Københavns fremtidige udvikling. Målet har været at skabe en anderledes og bred folkelig debat på et professionelt og sagligt grundlag. Ligeledes har der været et ønske om at skabe dialog og debat med borgerne tidligt i planprocessen. Der blev i alt afholdt fem arrangementer, som dækkede hver sit tema. Arrangementerne/møderne har været vidt forskellige og spænder fra borgermøder i Rådhusalen til byvandring og kanalrundfart. Dialogprocessen har været et samarbejde mellem Center for Byudvikling og Kommunikation.

Der har været anvendt forskellige metoder og konsulenter for at målrette møderne til et bredt udsnit af københavnere. Det var lagt vægt på, at ”for- og imod-debatterne” om enkeltstående projekter skulle afløses af en bredere debat om ønskerne og mulighederne for Københavns fremtid. Dette mål er nået. Selvfølgelig er der fortsat diskussion om enkeltstående projekter – det vil der nok altid være.

Dialogprocessen har været en succes set i forhold til antallet af deltagere, bredden i deltagerkredsen og en positiv pressedækning.

Økonomiforvaltningen vurderer, at der stadig er behov for det ”klassiske Borgermøde”, hvor københavnere kan møde Borgerrepræsentationens medlemmer og hvor man samtidig får fakta fremlagt. Men denne tidlige dialog, som debatterne i foråret sat i gang, har været med til at nuancere debatten om byens udvikling, og bragt nye synspunkter og idéer på banen.

07-09-2007

Sagsnr.  
1101-322173

Dokumentnr.  
2007-315872

Sagsbehandler  
Ronnie Fibæk Hansen

**Center for Byudvikling**

Rådhuset, 3. sal, vær. 9  
1599 København V

Telefon  
2694

E-mail  
rfh@okf.kk.dk

EAN nummer  
5798009800176

www.kk.dk

## Oversigt over pressedækning af forårets dialogaktiviteter

Arrangementerne blev søgt synliggjort via artikler og annoncer i dagsbladene, og med reklamer på Kommunens hjemmeside. I det omfang det var muligt er optagelser af arrangementerne tilgængelige som web-tv på hjemmesiden.

- INFORMATION 18.06.2007: Metropolzonen: Fornyelse indefra
- FREDERICIA DAGBLAD 16.06.2007: Metropolzone : Indre København skal være grøn og livlig
- POLITIKEN 16.06.2007: Kommentar: Efter hjernekraft og stjernedrys
- NYHEDSAVISEN 16.06.2007: Skyskraberne kommer
- VEJLE AMTS FOLKEBLAD 16.06.2007: Metropolzone : Indre København skal være grøn og livlig
- BERLINGSKE TIDENDE 16.06.2007: Arkitekter vil bygge højt og modernistisk i København
- JYLLANDS-POSTEN ØST 14.06.2007: Noter: Indland
- JYLLANDS-POSTEN ØST 17.06.2007: Note: Indland
- JYLLANDSPOSTEN ØST 17.06.2007 : Indre By skal være livlig
- DAGBLADET KØGE /RINGSTED/ROSKILDE 16.06.2007: Indre København skal være grøn og livlig
- RITZAUS BUREAU 15.Juni: Indre København skal være grøn og livlig
- NYHEDSAVISEN 16.06.2007: Udstilling om Metropolzonen
- INFORMATION 14.06.2007: Kommentar: Metropolzone som bæredygtig bynatur
- MORGENAVISEN JYLLANDS-POSTEN: »Skyskrabere er nødvendige
- WEEKENDAVISEN 15.06.2007: Mau-Mau-pedalen
- BERLINGSKE TIDENDE 09.06.2007: Moderne bydel i banegraven ved Vesterport
- CITYAVISEN 25.04.2007: Borgerdialog på bølgerne.
- ARKITEKTEN
- KBH
- VESTERBROAVIS
- LORRY
- KOMMUNIKATIONSFORUM
- CPH-X
- DR-P1 og DR-P4
- [www.Politiken.dk](http://www.Politiken.dk)

Notatet redegør for følgende debatter:

- Byen for alle, 20. februar 2007
- Metropolzonen, foråret 2007
- Tænk Højt, 10. marts 2007
- Ben ned til vandet, 23. april 2007
- Thinking City, 11. juni 2007

## **Byen For Alle**

Rådhuset den 20. februar 2007, 17-20

### **Formål og baggrund**

Formålet med debatmødet 'Byen For Alle' var at debattere om København stadig er en blandet by med plads til alle.

### **Deltagere**

Ca. 280 københavnere samt en række lokalpolitikere og særligt inviterede. Målet var 150 deltagere og en stor bredde i deltagerkredsen. Deltagerne var københavnere bredt; unge som ældre, fagfolk og almindelige borgere, christianitter og ungdomshusets aktivister. Det viser, at målet om at nå ud til nye grupper blev opfyldt.

### **Form**

Arrangementet havde form som en retssag, og anklagen mod byen var, at København ikke kunne rumme alle! To københavnere, Peder Bundgaard og Pernille Steensgaard, henholdsvis anklagede og forsvarede København, og havde et panel af fagpersoner, der skulle støtte dem i deres bevisførelse. De deltagende borgere fungerede som 'jury' og kunne stille spørgsmål til panelet. Anklageren mente, at København er blevet for velfriseret og at der efterhånden kun er plads til børnefamilierne og "café-latte" segmentet. Forsvareren derimod mente, at byen omsider var pæn nok til at børnefamilierne ønsker at bo her, og at mangfoldigheden ikke lider nogen last af den grund.

### **Hovedbudskab fra vidnerne og borgerne**

Der er mange meninger om hvad en god by er, men de fleste deltagere var enige om, at der skal være plads til alle i byen. Steder som Christiania er vigtige for byen, fordi de er et udtryk for en mangfoldig og rummelig by, og det er uheldigt, at sådanne steder er under pres.

De store prisstigninger på boliger betyder, at der er en fare for social segregation, hvis forskellige københavnere med forskellig baggrund ikke længere mødes og blander sig med hinanden. Tidligere var andelsboligerne med til at sikre kvarterer med blandede indkomstgrupper, men udviklingen de seneste år betyder, at de nu kun er tilgængelige for de høje indkomstgrupper. Flere i panelet fremførte, at det er en vigtig, men vanskelig opgave, at sikre en mere blandet by. Derfor er det vigtigt at sikre, at byens kvarterer også fremover vil være blandede. I den forbindelse er billige boliger vigtige, da de netop er med til at sikre en blandet by.

### **Afrunding**

Interessen for at diskutere Københavns fremtid som en by for alle var stor, og antallet af deltagere oversteg forventningerne. Debatten var præget af de senere års udviklingen på boligmarkedet og Christianias uafklarede fremtid, men forblev nuanceret, især på grund af indlæg fra fagpersonerne. Der var stor spørgelyst og mange deltagere og derfor for lidt tid til de konkrete spørgsmål fra københavnere.

## **Metropolzonen**

Løbende arrangementer, debatter, workshops og udstillinger  
i foråret 2007

### **Formål**

Et af de klart formulerede mål med metropolzone-projektet var netop, at brede byudviklingsdebatten ud til den brede gruppe af københavnere – at gøre det til en borgersag. I det store hele har debatterne omkring Metropolzonen vist, at københavnere på et overordnet plan også interesserer sig for at se på, hvordan København kan blive en bedre by at bo, leve og færdes i.

### **Københavnere er med på debat**

5000 interesserede københavnere har lagt vejen forbi udstillingen om Metropolzonen. Arbejdet med metropolzone-projektet har formået at sætte udviklingen af byens centrum højt på den københavnske dagsorden – interessen for den visionære og strategiske byudvikling er vagt hos københavnere.

### **Form: 3 dialogspor**

For at nå målet om den brede debat, blev projektet struktureret omkring 3 dialogspor. Et spor for de lokale aktører, et for de lokale borgergrupper og et for alle interesserede københavnere.

Aktørsporet bestod af de aktører, som er aktivt agerende i Metropolzonen og har en interesse i, hvordan området udvikler sig. Dvs. virksomheder og museer såsom, Tivoli, Dansk Industri, Grundejernes Investeringsfond og Glyptoteket. Ud af de ca. 20 aktører, som har deltaget aktivt i processen har 11 aktører valgt at bidrage økonomisk til projektet.

Sporet for de lokale borgergrupper har været tegnet af repræsentanter fra de 6 lokalt forankrede borgergrupper såsom Vesterbro Lokalforsamling, Indre Bys Lokalforsamling og Bryghusgruppen. Det brede københavnerspor har været åbent for alle interesserede og løst struktureret omkring åbne debatarrangementer, hjemmeside og nyhedsbreve.

Aktører, borgergrupper og københavnere har været inviteret med i forløbet for at dele deres viden og visioner for udviklingen af Metropolzonen. I udarbejdelsen af programmet for idéopgaven til Metropolzonen bidrog de med baggrundsinformationer og gav deres besyv med i forhold til hvilke temaer og spørgsmål, der skulle indgå i opgaven. Undervejs i udviklingsforløbet har aktører og borgere været involveret dels ved møder arrangeret af kommunen, dels ved møder med de fem teams. Flere af de fem teams har som led i deres arbejde inviteret københavnere, borgergrupperne og aktørerne indenfor i deres arbejdsproces for at få input og feedback.

Der har fra alle sider været positive tilbagemeldinger på involveringen. De fem teams har været glade for de mange input, og aktører og borgere har været glade for at blive taget med på råd og få lov til at være med i den kreative proces, mens den pågår.

Dertil hører, at de åbne dialogmøder, hvor de fem teams har præsenteret og drøftet deres arbejde med aktører og borgere, har været medvirkende til, at komplekse byudviklingsdiskussioner og vanskelige problemstillinger er blevet tilgængelige og synlige også for den ikke byplanfaglige interesserede københavnere.

### **Aktiviteter**

- D. 5 marts 2007; Kick-off på idéopgaven. Deltagere var de fem teams, overborgmester Ritt Bjerregaard, Teknik- og Miljøborgmester Klaus Bondam, aktører og repræsentanter for de lokale borgergrupper. Mødet var det første møde mellem de involverede parter. De fem teams gave en første introduktion til hvem de var og hvad deres indgang til opgaven ville være.
- D. 5. marts 2007; Byvandring i samarbejde med Politiken Plus. De fem teams guidede en gruppe hver på ca. 25 personer rundt i Metropolzonen. Efter byvandringen samledes alle til fælles debat i Politikens Hus. I panelet sad Sekretariatsleder af Golden Days i København Ulla Tofte og stadsarkitekt Jan Christiansen.
- D. 27. april 2007; Midtvejs gennemgang for de fem teams. En hel dag med præsentationer af det foreløbige arbejde med Metropolzonen. Først som et lukket møde for aktører og lokale borgergrupper og dernæst om eftermiddagen et åbent hus for københavnere og øvrige interesserede. Formen for det åbne hus var løst struktureret omkring arbejdsbordene for de fem teams. Borgerne cirkulerede rundt mellem bordene og havde en direkte dialog med de fem teams. Her kunne de spørge ind til forslagene og komme med nye idéer til det videre arbejde. Der mødte 230 personer op.
- D. 15. juni 2007; Åbning af udstillingen om Metropolzonen i Rådhushallen. Deltagere var de fem teams, overborgmester Ritt Bjerregaard, Teknik- og Miljøborgmester Klaus Bondam, medlemmer af BR, aktører, borgergrupper, rådgiverpanel og Københavns Byudviklings Task Force. Udstillingen indeholdt de fem opgavebesvarelser vist i plancher, slideshows og modeller, præsentation af aktørernes udviklingsprojekter: Scala, Tivoli, Hambrosgade og Zum Biergarten. Åbningsarrangementet indeholdt præsentationer af de endelige forslag og drøftelser af det videre forløb.
- På udstillingen blev de besøgende inviteret til at give deres mening til kende ved enten at "sende" deres anbefaling til borgmestrene på et postkort eller blogge med på Berlingske Tidendes Metropolzone-blog. Ca. 5000 personer besøgte udstillingen der var åben fra d. 15. juni - 28. juni 2007

### **En forpligtende dialog**

Den brede dialog forpligter. Både aktører, borgergrupper, københavnere og deltagerne i de fem teams har deltaget i processen med stor interesse og entusiasme. Blandt deltagerne er der derfor nu også en forventning om, at processen kører videre og at de fortsat har en rolle i det videre forløb.

Metropolzone-projektet slutter ikke med udstillingen. Uanset tilrettelæggelsen af den videre proces og uanset hvilke projekter der bliver valgt, vil der fortsat være en dialog med de parter, som har været involveret hidtil. Hvordan dette helt konkret skal organiseres, er endnu ikke klart, men der er ingen tvivl om, at Københavns Kommune har brug for at trække på de mange gode kræfter igen.

## Tænk Højt

Debat og workshop om højhuse i København afholdt på  
Rådhuset den 10. marts

### Formål

Formålet med debatten om højhuse var at skabe en bred offentlig og faglig debat om byens udvikling, herunder hvordan højhuse kan indgå i byens udvikling. Debatoplægget *Højhuse i København* har været i offentlig høring fra den 14. februar til den 20. april 2007. Der har været afholdt et borgermøde, der fandt sted på Rådhuset lørdag den 10. marts.

### Deltagere

På en af årets første forårsdage mødtes knapt 200 mennesker på Københavns Rådhus til en fordomsfri debat om højhuse i København. Unge arkitektstuderende, professionelle og københavnere fra de mange interesseorganisationer deltog. Hvis der skal peges på en gruppe der manglede, er det de 35-45årige, typisk børnefamilierne. Arrangementet varede 5 timer, og stillede derfor store krav til deltagerne.

Overborgmester Ritt Bjerregaard indledte dagen med at opfordre til en debat, der rækker ud over "for eller imod" højhuse. Denne opfordring blev ledetråd for dagen, hvor en engageret og konstruktiv tone bidrog til at nuancere debatten om højhuse.

Teknik- og Miljøborgmester Klaus Bondam kunne runde dagen af med at konstatere, at meningerne fortsat er mange, men at dagen på en konstruktiv måde har uddybet baggrunden for de forskellige synspunkter og givet kommunen kvalificerede inputs til det videre arbejde. Højhuse kan bruges som nålestik i byens udvikling, men der skal drages omsorg for det lokale miljø og byliv.

### Form

Dagen foregik i to dele. Første del var en "retssag". Anden del var tilrettelagt som workshops.

#### *Retssagen*

Her procederede to advokater (journalisterne Vibeke Hartkorn og David Rehling) for fordele og ulemper ved højhuse i København og deres eventuelle placering i byen. Advokaterne underbyggede deres argumenter ved at udspørge seks vidner med forskellig baggrund. Vidnerne gav også alle sammen et kort indlæg med deres perspektiv på diskussionen.

#### *Workshoppen*

I workshoppen arbejdede borgerne i grupper blandt andet med at opstille tommelfingerregler for højhuse og deres udformning. De

skulle også diskutere mulige placeringer i forskellige byområder. Engagementet var stort under workshoppen og festsalen summede af leg, diskussionslyst og arbejdsomhed.

### **Afrunding**

Debatmødet var en succes. Kommunen måtte allerede på forhånd meddele, at arrangementet var fuldt tegnet. På debatmødet forstod de indkaldte vidner at nuancere debatten om højhuse, mens de efterfølgende workshops gav deltagerne rum for diskussion og kreativitet. Enkelte kritiske røster gav dog udtryk for, at debatmødets form (retssag og workshop) ikke gav borgerne tilstrækkelig mulighed for at komme til orde over for borgerrepræsentationens politikere.



## **Byen ned til Vandet**

Kanalrundfart og debat den 23. april, 15.30 – 18.00

### **Formål og baggrund**

Kanalrundfarten havde til formål at sætte fokus på den fremtidige udvikling af de bymæssige og rekreative potentialer langs havnen og Øresund, særligt de nye byudviklingsområder i Nord- og Sydhavnen. Målet var også at fortælle om, hvad der er blevet lagt vægt på i udviklingen langs havnen og lægge op til debat om dette.

### **Deltagere**

Debatten blev afholdt som en kanalrundfart og der var derfor kun plads til et begrænset antal deltagere ca. 120, hvilket dog matchede med interessen for mødet. Dette møde interesserede tydeligvis mest par og midaldrende, men også københavnere med specifikke spørgsmål vedrørende husbåde.

### **Form**

Under den 2 ½ time lange rundtur holdt planchef Holger Bisgaard og forfatter og dramatiker Jokum Rohde på skift oplæg om deres syn på udviklingen af havnen. Deltagerne havde løbende mulighed for at stille spørgsmål og komme med kommentarer.

Ved turens start fik deltageren udleveret en flyer, indeholdende et kortfattet baggrundsmateriale omkring havnen, samt to sedler hvor de kunne komme med deres mening om havneudviklingen ind til nu, men mest vigtigt, komme med ideer til den fremtidige udvikling af byen ned til vandet.

### **Deltagernes forslag og gode råd til den fremtidige udvikling af havnen**

- Felter til husbåde overalt i havnen.
- Tillad ikke Realdanias byggeri på Bryghusgrunden.
- Underjordiske P-huse ved havnen.
- Der skal være fri adgang for gående og cyklister langs hele havnen.
- Skatepark i Sydhavnen, fx kombineret med graffiti væg.
- Flere broer over havnen.
- Plads til mangfoldigt byliv, ikke kun firmaer.
- Mere liv i vandet, fx både, vil gøre den mere attraktiv.
- Flere publikumsorienterede aktiviteter, permanente såvel som midlertidige.

Citaterne ovenover er kun en brøkdel af de mange forslag deltagerne kom med, men de viser godt, at meningene om havnen er mange og ofte meget forskellige.

### **Debatten**

De to oplægsholdere havde hver deres optik på udviklingen af havnen. Holger Bisgaard præsenterede udviklingen i havneområderne med fokus på de nye boligområder, de rekreative muligheder og fremtidige planer. Han understregede, at planerne i dag arbejder mere for at skabe en diversitet i byen, og at vores erfaringer vil bane vej for en bedre udvikling i de nye områder. Jokum Rohde havde stor fokus på havnens historie og dens kultur. Han kom ind på nogle interessante begreber som for eksempel "det spontane" i byen, "byen som fællesskab" og "byidentitet". De var dog begge to enige i, at det i den fremtidige udvikling er vigtigt at bevare havnens kulturarv, som det for eksempel er gjort med pakhuse. Et andet vigtigt punkt, som også flere deltagere gjorde opmærksom på, handler om adgang til vandet. Alle var enige om, at det er vigtigt, at alle københavnere har adgang til havnen, og at den stigende "privatisering" af havnearealerne er et problem. Holger Bisgaard fremhævede, at kommunen kun kan planlægge for flere husbådepladser, men at det er op til de private kajejere at give tilladelse til husbåde.

### **Afrunding**

Bådturen var en god måde at diskutere byens udvikling på. Udfordringerne ses i 1:1 og kan diskuteres konkret. Deltagerne var meget tilfredse med formen. Det er vigtigt, at være opmærksom på, at mange københavnere ønsker basal information, og at det er en vigtig del af dialogen. Det er en bådture med til at give, på en konkret og inspirerende måde.

## Thinking City

International konference om Københavns fremtid den 11.  
juni 12.00 – 15.00

### Formål og baggrund

Konferencen Thinking City var den sidste i rækken, af forårets arrangementer. Formålet var at diskutere nye og innovative forslag til hvordan vi sikrer, at udviklingen af fremtidens København bliver bæredygtig og til gavn for alle københavnere. Som udgangspunkt for debatten blev resultaterne fra tænketanken for internationalisering og erhvervsudvikling præsenteret.

### Deltagere

Overborgmester Ritt Bjerregaard, Lykke Friis (ordstyrer), Bruce Mau (taler), Joan Busquets (taler), Kent Martinussen (Panel), Pernille Stensgaard (Panel) og Karsten Ifversen (Panel) + ca. 140 inviterede personer fra erhvervslivet, kulturmiljøet og forvaltningen bl.a. Ib Henrik Rønje, Sjælsø Gruppen; Ilmar Reepalu, borgmester Malmø; Jens Kramer Mikkelsen, Ørestadsselskabet; Jens Loft Rasmussen, Dansk Cyklist Forbund; Jon Stephensen, Aveny Teateret; Lars Bernhard Jørgensen, Wonderful Copenhagen; O. Rolf Larssen, Copenhagen Capacity; Mikkel Harder Munck-Hansen, Det Kgl. Teater; Henrik Dahl, Sociolog.

### Form

Overborgmester Ritt Bjerregaard åbnede konferencen, hvorefter formanden for Tænketanken for Internationalisering og Erhvervsudvikling, Lykke Friis præsenterede dens arbejde og resultater. Bruce Mau og Joan Busquet holdt hver et oplæg på ca. 30 minutter, hvor de kom med deres råd til København. Efter de to oplæg var der spørgsmål og kommentarer fra panelet og salen.

### Konferencen

Der blev præsenteret 9 konkrete forslag fra tænketanken, fælles for dem er at de skal hjælpe med at gøre København mere attraktiv for firmaer, studerende og forskere (<http://www.cph-vidensby.kk.dk>).

### *Bruce Mau*

København skal satse på en bred form for bæredygtighed. En bæredygtig by er ikke kun lige med en ”grøn” by. Vi skal tænke flere facetter af livet ind for eksempel viden, sundhed, privatliv og arbejdsliv. I Danmark har vi qua vores lange tradition for design og innovation og en enestående mulighed for at blive førende indenfor bæredygtighed. En bæredygtig by skal og kan ikke afgrænses af administrative grænser, derfor er vi nødt til i større grad at samarbejde på tværs af kommunerne, men også mellem lokale og statslige myndigheder og være mere fleksible i vores planlægning.

København skal brande sig som et fyrtårn for bæredygtighed indenfor videnskab, design etc.

### *Joan Busquet*

Byerne gennemgår en stor forandring, hvilket også er tilfældet i København. Derfor er det nødvendigt med en fleksibel byudvikling/byplanlægning, som inddrager byens borgere og aktører. København har mange muligheder, og det er vigtigt, at vi tillader byen at udvikle sig. Det betyder ikke, at gammelt skal vige for nyt. Udviklingen af København skal ske med respekt for byens historie, samtidigt med, at den skal arbejde for at give byen nye pejlemærker. Byens form og tæthed er vigtig i diskussionen om byens identitet. I denne sammenhæng er højhuse nødvendige i moderne storbyer, fordi de skaber og signalerer dynamik, og de er med til at give byen en stærk identitet.

### **Afrunding**

Debatten kredsede især om hvordan byen kan påtage sig en rolle som drivkraft for en mere bæredygtig udvikling. Det er vanskeligt i en struktur, hvor staten også spiller en central rolle. Det blev også diskuteret hvordan en europæisk by kan forny sig. I amerikanske byer har man andre udfordringer og bruger andre løsninger. Europæiske byer skal bygge videre på deres historiske identitet – men de skal fortsat fornyes.